

SDF

Svensk Demografisk Förening

INFORMATION

Nr 1, Februari 2002

Kalendarium

Årsmöte och halvdagsseminarium i Stockholm den 6 mars. Se vidare i detta utskick.

Bostadsveckan i Gävle 19-21 mars. Forskare och erfarna praktiker kommer att redovisa kunskapsläget inom bostadsmarknad, boendemiljö och samhällsplanering. Exempel på frågor som tas upp: Svaga regioner - finns det sådana? Har barnen någon plats i staden? Attraktiva miljöer - ett konkurrensmedel? Invandrarnas integration - från politik till vardagsliv. Boende för äldre idag och i framtiden. Nationell bostadslöshetspolitik och lokala exempel. Se vidare www.ibs.uu.se

Demografins dag på SCB i Stockholm den 22 maj. Dagen är under planerande och program mm kommer snart att finnas på www.scb.se

E-post adresser

Det förenklar utskicksförfarandet att föreningen har tillgång till medlemmarnas e-post adresser. Många får idag utskick elektroniskt. Vi ber alla medlemmar med e-post adresser skicka in dessa adresser till Tor Bengtsson, tor.bengtsson@scb.se

Värva nya medlemmar

Säkert finns någon på din arbetsplats eller i din vänskapskrets som skulle ha glädje av att vara med i föreningen. Medlem i Svensk Demografisk Förening bli man genom att sätta in 100 kronor på postgirokonto 15 87 07-3. Ange namn och adress på inbetalningskortet.

Svensk Demografisk Förening

Ordförande: Siv Schéele, INREGIA, Box 12519, 102 29 Stockholm, tel 08-737 26 00

Sekreterare: Ann-Zofie Duvander, RFV, Forskning och utveckling, 103 51 Stockholm, tel 08/656 75 54

Föreningens postgiro 15 81 07-3

Årsmöte 2002

Onsdagen 6 mars 2002 klockan 16.30

Lokal: Institutet för Framtidsstudier, Drottninggatan 33 2 tr, Stockholm

Före årsmötet hålls ett halvdagsseminarium med föredrag av Calvin och Frances Goldscheider, Diana Corman, Maria Stanfors och Hong Ying (se vidare information i detta utskick). Seminariet börjar klockan 13 i samma lokaler. Efter årsmötet välkomnas de som vill att tillsammans äta middag på än ej vald restaurang (självkostnadspris).

Motioner från föreningens medlemmar skall vara styrelsen tillhanda senast en vecka före årsmötet för att kunna tas upp på dagordningen.

Föredragningslista:

1. Kallelseförfarandet
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av sekreterare för mötet
4. Val av två justeringspersoner tillika rösträknare
5. Fastställande av dagordningen
6. Styrelsens verksamhetsberättelse
 - a) Verksamheten
 - b) Ekonomin
7. Revisionsberättelse
8. Ansvarsfrihet för styrelsen
9. Fastställande av medlemsavgift
 - a) För enskild medlem
 - b) För stödmedlem
10. Val av styrelse för ett år
 - a) Ordförande/Firmatecknare
 - b) Övriga ledamöter (4-6)
 - c) Suppleanter (2)
11. Val av två representanter i Nordisk Demografisk Förening
12. Val av ordinarie revisorer (2) samt revisorssuppleant
13. Val av valberedning (3 personer varav en sammankallande)
14. Rapporter och meddelanden
15. Övriga frågor
16. Årsmötets avslutande

INBJUDAN TILL DEMOGRAFISKT SEMINARIUM

Den 6 mars klockan 13-16.30
Institutet för Framtidsstudiers lokaler,
Drottninggatan 33, 2 tr, Stockholm

Immigration and the transition to adulthood

Professor Calvin Goldscheider och professor Frances Goldscheider, Brown University. Under våren är professorerna Goldscheiders gästforskare vid Stockholms universitet. Föredraget tar ca 1 timme.

Därefter presenterar tre unga demografiska forskare sina doktorsavhandlingar:

Success at work and in family life: Studies in selected Western fertility and family dynamics

Diana Corman, Institutet för Framtidsstudier.

Ekonomisk-historiska perspektiv på fertilitetsutvecklingen i Sverige 1915-2000

Maria Stanfors, Lunds universitet

From first marriage to first birth: The case of rural China

Hong Ying, Stockholms universitet

Förhandsanmälan (ej bindande) till Livia Sz.Olah,
lolah@sociology.su.se.

Verksamhetsberättelse för Svensk Demografisk Förening år 2001

Verksamhetsåret inleddes den 28 mars då föreningen hade årsmöte i samband med bostadsveckan i Gävle. Årsmötet inleddes med en tyst minut för att hedra minnet av Britta Hoem. Avgående kassören Åke Nilsson avtackades med teaterbiljetter för sitt mångåriga och förtjänstfulla arbete.

Styrelsen har under året haft följande sammansättning:

Siv Schéele, ordförande
Lars-Erik Borgegård, vice ordförande
Ann-Zofie Duvander, sekreterare
Tor Bengtsson, kassör
Martin Dribe, övrig ledamot
Livia Sz. Olah, övrig ledamot
Peter Sköld, övrig ledamot
Anna Blomquist, web-master

Siv Schéele och Tor Bengtsson har representerat SDF i Nordisk Demografisk Förening.

Jan Qvist och Åsa Nordström har varit revisorer.

Valberedningen har bestått av Åke Nilsson (sammanställande), Christer Lundh och Per-Olof Grönberg.

Styrelsearbetet

Styrelsen har under året hållit sex protokollförda sammanträden varav fem varit telefonsammanträden.

Ekonomi

Föreningens ekonomi är acceptabel, årets underskott bedöms vara av engångskaraktär. Antalet betalande medlemmar 2001 var 111. Föreningen har åtta stödmedlemmar: Programmet för befolkningsstatistik vid SCB, Programmet för Demografisk analys och Jämställdhet vid SCB, USK i Stockholms stad, Forskningsgruppen i Befolkningsekonomi vid Lunds Universitet, TietoEnator IT System i Göteborg, Demografiska Avdelningen vid Stockholms Universitet, Institutet för Framtidsstudier samt Inregia AB.

I enlighet med styrelsens förslag fastställdes vid årsmötet 2001 medlemsavgiften för 2001 till 100 kr, dvs oförändrad avgift. Därav går 40 kr till den nordiska föreningen. Lägsta stödmedlemsavgift är 750 kronor.

Aktiviteter under året

I samband med Bostadsveckan i Gävle och årsmötet den 28 mars 2001 hölls seminariet ”Demografi – ett kunskapsområde i tiden”. Förmiddagen ägnades åt föredrag. Gabriel Romanus presenterade den familjepolitiska utredningens förslag under rubriken ”Kan man genom familjepolitik öka barnafödandet?”, Bo Malmberg talade över ämnet ”Demografi och geografi – om befolkningsprognoser och regional utveckling” och Jan Molde beskrev ”Konsekvenser av flyttningar för serviceunderlaget i glesbygd”. Eftermiddagen var ett öppet seminarium där yngre forskare och doktorander - Ann-Zofie Duvander, Stockholm, Martin Dribe, Lund, Karina Nilsson, Umeå, Carin Lennartsson, Stockholm och Per-Olof Grönberg,

Umeå, presenterade sina avhandlingar. Därefter och som en inledning på årsmötet talade Siv Schéele över ämnet "Stockholm som demografisk och ekonomisk motor i Sverige."

Den 3-4 maj hölls det nordiska demografiska seminariet i Tjøme i Norge. Den svenska föreningen var rikligt representerad både som sessionsansvariga och föredragshållare.

Vid den nordiska föreningens årsmöte bestämdes att nästa symposium skall hållas 2004 i Danmark, att de respektive ländernas utskick även ska gå till sekreterarna i alla medlemsländer i Nordisk Demografisk Förening, att Nordic Demography i fortsättningen skall komma ut genom de respektive ländernas hemsidor samt att man bör göra en översyn av stadgarna.

Medlemsantalet i Sverige är drygt 100, i Danmark 70, i Finland 120 och i Norge 115. Av medlemsavgiften går 40 kronor till Nordiska Demografiska Föreningen och används för tryck av symposierapporter.

Höstseminariet handlade om fruktsamhet och hölls den 13 november på SCB i samarrangemang med SCB. Elisabeth Landgren-Möller, SCB, sammanfattade med titeln "Den sjunkande fruktsamheten – kris eller synvilla" en departementspromemoria som tagits fram av en arbetsgrupp inom Socialdepartementet. Sten Olsson, presenterade en studie utförd av Riksförsäkringsverket. Studien handlar om hur ekonomiska förutsättningar påverkar när män och kvinnor skaffar sitt första barn. Livia Olah presenterade delar av sin doktorsavhandling "Gendering family dynamics: The case of Sweden and Hungary".

Årsmötet 2002 hålls den 6 mars på Institutet för framtidsstudier och i samband därmed hålls ett seminarium av de amerikanska forskarna Frances och Calvin Goldscheider om "Immigration and the transition to adulthood". Förra årets lyckade satsning med att nyblivna doktorer presenterar sina avhandlingar fortsätter.

Styrelsens ambition att vidga konferensverksamheten genom samarbete med andra institutioner/föreningar och till övriga delar av Sverige har till stora delar infriats. I samband med seminarierna har information om SDF lämnats. Samarrangemangen med andra arrangörer har varit positivt för medlemsutvecklingen.

Styrelsen har under året tagit fram en hemsida för föreningen. Den har adressen www.demograf.org.

Styrelsen har tillstållt Stockholms universitet ett brev med uppmaning att inte lägga ned grundutbildningen i demografi.

SDF Nyhetsbrev har utkommit med tre nummer under verksamhetsåret. I SDF-nytt finns utförliga referat från de seminarier som föreningen anordnat.

För att snabbare kunna förmedla information till medlemmarna har en förfrågan om email-adresser gjorts. Numera kan ca 70 % av medlemmarna nås via email. Detta kommer att begränsa portokostnaderna.

På styrelsens vägnar

Siv Schéele

Bokslut för 2001

Svensk Demografisk Förening (SDF)

Inkomster 2001

Ingående balans	28 521,45
Ränta	135,20
Medlemsavgifter	10 300,00
Avgifter från stödmedlemmar	6 000,00
Summa	44 956,65

Utgifter 2001

Postgiro + inbetalningskort	954
Avgift till NFD	4 120
Styrelsens telefonmöten	4 419
Utskick av SDF-nytt	3 227
Språkgranskning symposierapport	10 692
Hemsidan	2 566
Övrigt	1 778
Utgående balans	17 201
Summa	44 957

Nordisk Demografisk Förening (NDF)

Inkomster 2001

Ingående balans	84251,74
Ränta	605,06
Medlemsavgifter	13 694,59
Summa	98 551,39

Utgifter 2001

Porto och postgiro	420,00
Utgående balans	98 131,39
Summa	98 551,39

Nordisk Demografisk Förening hade vid utgången av 1999 en utgående balans på 67 460,18 kronor. 2/3 av behållningen, 45 000:-, avsätts till Umeå-antologin. Norsk Demografisk Förening inkom först efter årsskiftet med medlemsintäkterna för år 2001. Underlaget för beräkning av ersättning till stöd för Tjöme-antologin kommer att räknas upp med 3880 kr.

Tillgångar 2002-01-01

Länsförsäkringar Bank	60 593,42
Postgiro 472 26 44-4	17 430
Postgiro 15 81 07-3	37 308,56

Summa 115 332,04

Skulder 2002-02-10

Nordisk Demografisk Förening	98 131,39
Svensk Demografisk Förening	17 200,65

Summa 115 332,04

Stödmedlemmar under 2001

Programmet för Befolkningsstatistik, SCB Örebro

USK Stockholms stad

Forskningsgruppen i Befolkningsekonomi Ekonomisk historia, Lunds Universitet

Enator IT System Göteborg

Demografiska Avdelningen Stockholms Universitet

Programmet för Demografisk analys och Jämställdhet, SCB Stockholm

Inregia AB Stockholm

Institutet för framtidsstudier Stockholm

Örebro den 10 februari 2002

Tor Bengtsson

Valberedningens förslag till funktionärer i Svensk Demografisk Förening år 2002

Ordförande

Göran Broström, Statistiska institutionen
Umeå universitet Nyval

Övriga ledamöter i styrelsen

Siv Scheele, INREGIA Stockholm	Omval
Lars-Erik Borgegård, Institutet för Bostadsforskning Gävle	Omval
Tor Bengtsson, SCB Örebro	Omval
Ann-Zofie Duvander Riksförsäkringsverket, Stockholm	Omval
Martin Dribe Ekonomisk Historia Lunds Universitet	Omval
Livia Sz. Olah Institutet för Framtidsstudier, Stockholm	Omval

Suppleanter

Anna Blomqvist INREGIA Stockholm (webbmaster)	Omval
Anna Lundberg, Historisk demografi, Umeå universitet	Nyval
Ingvar Holmberg, Statistiska institutionen Handelshögskolan Göteborg	Nyval

Revisorer

Jan Qvist, SCB Stockholm	Omval
Åsa Nordström, SCB Stockholm	Omval

Valberedning, sammankallande

Peter Sköld, Demografiska databasen Umeå Universitet	Nyval
---	-------

Valberedningen två ledamöter

Överlåtes till årsmötet att utse.

Rapport från SDFs höstseminarium den 13 november

Seminarieret hölls i samarbete med SCBs Befolkning och välfärdsavdelning i SCBs lokaler i Stockholm. Seminariet hade barnafödande som tema och var välbesökt. Efter att Siv Scheele hälsat välkommen presenterade Elisabeth Landgren-Möller en utredning som Socialdepartementet lett med anledning av nedgången i barnafödandet. Utredningens uppdrag var att systematisera faktorer som påverkar barnafödande och särskilt de faktorer som samhället kan påverka. Arbetet på Socialdepartementet har letts av Ilija Batljan, med Minga Orkan som huvudsekreterare och Elisabeth Landgren-Möller som sekreterare på deltid.

Elisabeth beskrev den historiska bakgrunden med tidigare upp- och nedgångar i barnafödandet och de samhällsdebatter som följt. Sammanfattningsvis kan man se barnafödandet som en "mätare" på de ekonomiska konjunkturerna i Sverige. Exempelvis började arbetsmarknaden bli bättre runt 1997 och det är också då som barnafödandet börjar öka i vissa åldersgrupper. Barnafödandet har dock sedan dess ökat långsamt och det finns naturligtvis flera faktorer än arbetsmarknaden som påverkar barnafödandet i Sverige. Surveyundersökningar visar att den överväldigande majoriteten vill ha barn och att de allra flesta vill ha två barn. Frågan är vad som idag hindrar människor att uppnå detta. De som är födda runt 1970 ligger så långt efter att de kommer att ha svårt att komma ifatt och uppnå tvåbarnsnormen som tidigare legat väldigt stabilt.

En faktor är de biologiska möjligheterna att få barn. Dessa minskar drastiskt i åldrar över 35 och här tror utredningen att det finns ett informationsbehov. Studier som

jämför europeiska länder visar även att en stödjande familjepolitik är nödvändig för att ett land ska ha ett högt barnafödande. Det verkar även som att hög kvinnlig sysselsättning främjar högt barnafödande. Det är naturligtvis även viktigt att kunna träffa en person som man vill ha barn med och detta kan ha blivit svårare idag. Möjligtvis påverkas främst kvinnor av att risken att bli ensamstående förälder har ökat. Andra faktorer som spelar roll är till exempel tillgång till bostäder, arbete, tro på framtiden, avslutad utbildning. En av anledningarna till att barnafödandet inte ökat mer då arbetsmarknadsläget vänt är att andelen studerande fortfarande är stor. Elisabeth avslutade med att ge två nycklar till varför barnafödandet är lågt idag; dels att en stor andel i barnafödande åldrar inte är kvalificerade för föräldrapenning, och dels att attityderna till föräldraskap på arbetsmarknaden är negativa.

Sten Olsson fortsatte eftermiddagen med att presentera studien "Har vi råd att skaffa barn?" som utförts på Riksförsäkringsverket av honom och Ann-Zofie Duvander. De analyserar hur mäns och kvinnors inkomster påverkar deras benägenheten att skaffa barn. De analyserar även påverkan av ett antal inkomstrelaterade faktorer såsom studier, arbetslöshet och förekomst av socialbidrag. Det visar sig att både män och kvinnor oftare skaffar barn vid högre inkomster än vid låga. Skillnaderna mellan olika inkomstklasser är dessutom större på 1990-talet än på 1980-talet. Särskilt unga kvinnor benägenhet att skaffa barn påverkas av deras inkomst emedan inkomsten verkar spela mindre roll för äldre kvinnor.

Både män och kvinnor som fått a-kassa har något högre benägenhet att skaffa barn och för kvinnor ökar benägenheten med tid med a-kassa. De män som varit arbetslösa och inte varit berättigade till a-kassa utan istället fått kas har dock inte högre benägenhet att skaffa barn. Dessa män har

istället lägre benägenhet att skaffa barn än andra män. Såsom i tidigare studier visar även denna att studerande män och kvinnor mycket sällan skaffar barn. Gällande socialbidrag visar det sig att väldigt unga män och kvinnor med socialbidrag har högre benägenhet än andra att skaffa barn, men att de med socialbidrag som är några år över 20 har lägre benägenhet än andra att skaffa barn.

Därefter presenterade Livia Sz.Olah två artiklar ur sin avhandling som undersöker sambandet mellan barnafödande och jämställdhet i Sverige och Ungern. I den första artikeln undersöker hon hur politiska åtgärder och mäns deltagande i familjearbete kan påverka par att skaffa ett andra barn. Det visar sig att utbyggnaden av föräldraförsäkringen (främst längden på föräldraledigheten) ökade benägenheten att skaffa ett andra barn i Sverige. Dessutom var par snabbare med att skaffa ett andra barn om pappan tog del av föräldraledigheten än om mamman tog hela ledigheten. Det visar sig även att intervallen mellan ett första och ett andra barn minskade under 1980-talet. Detta är troligen en följd av att reglerna då förändrades och den så kallade "snabbhetspremien" tillkom.

För Ungern finns även grund för att tro att olika politiska åtgärder har påverkat andrabarnsfödandet. Det visar sig även att de par som delar på hemarbetet har högst benägenhet att skaffa ett andra barn, i jämförelse med par där mamman gör allt hemarbete. En skillnad mot Sverige är att kvinnor som står utanför arbetsmarknaden, även studenter, har högre andrabarnsbenägenhet än de kvinnor som förvärvsarbetar. En förklaring är att alla kvinnor har rätt till samma ersättning i Ungern.

I den andra artikeln jämför Livia barnafödande i nybildade familjer i Sverige och Ungern. Tidigare amerikanska studier pekar mot att barnafödandet hämmas i nybildade familjer, men detta verkar inte

vara fallet i de här två undersökta länderna. Studien undersöker om barn behövs för att skapa en ny familj eller om det räcker med barn från tidigare parbildning. En skillnad mellan Sverige och Ungern är att svenska fäder som inte bor med sina barn oftare behåller kontakten med dem än vad ungerska fäder gör. I Ungern är dock den ekonomiska bördan för dessa fäder större. I Ungern var även fränskilda kvinnor med barn mycket "attraktiva" på äktenskapsmarknaden då de hade tillgång till bostad.

Studien visar att endast ungerska män hämmas i att skaffa barn då de har barn från tidigare förhållanden. För svenska män med barn från tidigare förhållande ökar istället benägenheten att skaffa barn i ett nytt förhållande. Ungerska kvinnor som har två barn från tidigare har även högre benägenhet, och svenska kvinnor med ett barn har högre benägenhet--har de två barn så verkar det räcka.

Om bara kvinnans barn bor i hushållet (och inte mannens) så verkar benägenheten att skaffa fler barn öka i både Ungern och Sverige. Sammanfattningsvis verkar det viktigare för män att ha biologiska barn än det är för kvinnor. Många mekanismer verkar på liknande vis i Ungern och Sverige men bortaboende barn påverkar på olika vis.

Ann-Zofie Duvander

Den sjätte Metropolis-konferensen i Rotterdam i november 2001

"Frågan är inte att ha immigranter eller inte, utan hur väl vi tar hand om invandrare. Vilken attityd har vi som samhälle och individer mot invandrare?" Med de orden gav Meyer Burstein temat för den 6:e internationella Metropolitiskonferensen i Rotterdam 26-30 november 2001. Bursten fortsatte med att

ange att Metropolisprojektet bygger på att sprida den intellektuella kunskapen, vilken är basen för invandrings- och integrationspolitiken. Metropolis-nätverket är tänkt att vara en mötesplats för "best practice" mellan forskare, policy makers och politiker från hela världen inom området migration och integration.

Jag tänker tillbaka på ett samtal med Meyer Bursten för många år sedan i en hotelllobby i Ottawa, då jag ledde en studieresa till Canada. På dagen hade vi besökt Immigration och Citizenship och på kvällen prövade Meyer Burstein tankar kring en organisation, vilken vi diskuterade. Detta byggde på en känsla av att politik måste bygga på kunskap och att denna fanns inom forskarsamhället, men att olika kulturer inte möttes, vare sig på det nationella eller internationella planet. Flera år senare och efter konferenser i Milano, Helingör, Jerusalem, Vancouver och nu Rotterdam och med nationella kanadensiska konferenser, består nätverket av tusentals personer och det är dessutom det största policy-nätverket i världen, enligt Meyer Burstein. Metropolis-projektet har blivit en maktfaktor på kunskapsområdet och man ger ut en internationell tidskrift förutom att arrangera konferenser och möten.

Temata på konferensen var flyktingströmmar, mottagning och det olagliga flyktingskapet, liksom integration, t.ex. i form språkinläring. Andra temata var effekter av invandringspolitiken i ursprungslandet och i det nya hemlandet, där frågan ställdes på vilket sätt kontakten mellan invandrare och tidigare utflyttningsland spelar för migrationsströmmarna? Merparten av arbetet skedde i inte mindre än ett 60-tal arbetsgrupper.

Den svenska delegationen var denna gång den största med över 100 deltagare, större än den holländska och kanadensiska. Det stora intresset för svenskarna beror naturligtvis på situationen i Sverige, där själva temat för Metropolis-arbetet om bästa erfarenheter passade som hand i handske för t.ex. Storstadssatsningen. Även om antalet deltagare från Sverige var mycket stort, kan frågan ställas hur stort intresse som finns från det politiska systemet. Det slående är att politiker och chefer och de högsta cheferna ansvariga för invandring, näringsliv och bostadspolitik saknades. Däremot var t.ex. tjänstemän för storstadssatsningen väl företrädna, inte minst från den lokala nivån, liksom ett antal forskare från olika miljöer. Det svenska politiska stödet för Metropolisprojektet saknas ännu. För flera år sedan ville man från departementet avvakta och vänta på om Metropolisnätverket skulle bli en framgång eller inte; idag visar mycket på att Metropolis-arbetet har varit lyckosamt. Låt oss hoppas på ett mer samlat stöd från regeringskansliet, integrationsverket och migrationsverket till nästa konferens, vilken äger rum i Oslo 9-13 september 2002 under temat "Togetherness in Difference: Citizenship and Belonging"

Hela programmet för Rotterdamkonferensen med plenarmöten och arbetsgrupper finns att läsa på Metropolisprojektets hemsida. http://international.metropolis.net/frameset_e.html, där information inte bara ges om det stora projektet, utan också om de konferenser som hållits och om kommande konferenser och aktiviteter.

Lars-Erik Borgegård

Nya avhandlingar

"Från Sorgedalen till Glädjehöjden - uppväxt och framtid" av Eva Andersson

Omgivningen, både grannar och bostadsmiljö, har betydelse för en människas sociala och ekonomiska karriär. Det visar Eva Andersson som i sitt avhandlingsarbete har undersökt hur bland annat utbildning, sysselsättning och inkomst påverkar människors karriärer i Gävle, Jönköping och Västerås. Resultaten har betydelse för diskussionen om boendesegregation.

Kartläggningar av segregation visar att människor bor rumsligt åtskilda. En viktig fråga är om detta medför konsekvenser för den socioekonomiska karriären, dvs. om det finns "Sorgedalar och Glädjehöjder" för unga människors möjligheter till socioekonomisk karriär. Denna fråga saknar till stora delar svar i den svenska forskningen om boendesegregation. Detta i sig är inte minst allvarligt med tanke på de många områdesbaserade åtgärdsprogram som pågår. Eva Andersson har i sin studie undersökt frågan om omgivningens betydelse för socioekonomisk karriär med hjälp av ett registerdatamaterial och ett intervjumaterial.

Det visar sig att den sociala sammansättningen i uppväxtidens bostadsområde påverkar hur lång utbildning olika individer skaffar sig som vuxna. Även bebyggelsestrukturen i uppväxtområdet påverkar en framtida utbildning. De som bott i miljonprogramsområden har t.ex. i genomsnitt en kortare utbildning än andra. Deras chanser att vara sysselsatta är också mindre än för dem som vuxit upp i andra typer av områden, som t.ex. medelklassområden eller blandade områden. Resultaten gäller även om man tar hänsyn till individens familjebakgrund som föräldrars inkomst och utbildning. Det finns alltså starka skäl att anta att det här verkligen rör sig om en påverkan från miljön i det bostadsområde där man vuxit upp.

I andra fall kan det vara svårare att särskilja betydelsen av uppväxtområde från hushållsbakgrund. När det gäller individens årsinkomst ligger den i genomsnitt högre för individer som vuxit upp i områden med småhus eller blandad bebyggelse jämfört med de som vuxit upp i miljonprograms-områden. En mer detaljerad analys visar emellertid att dessa inkomstmönster även skulle kunna förklaras av individernas familjebakgrund. Liknande resultat återfinns också i den kompletterande intervjustudien där Eva Andersson undersökt uppfattningar om omgivningens betydelse.

Eva Anderssons slutsats är att boendesegregationen i sig inte behöver vara ett problem men att de omgivande villkoren för socioekonomisk karriär kan vara det i ett perspektiv med social rättvisa och allmän välfärd som ledstjärna.

Författare: Eva Andersson
Avhandlingens titel: Från Sorgedalen till Glädjehöjden - omgivningens betydelse för socioekonomisk karriär
Institution: Kulturgeografiska institutionen
Vidare information: Eva Andersson kan nås på telefon 026- 420 65 09 eller e-post Eva.Andersson@ibf.uu.se

"Success at work and in family life: Studies in selected Western fertility and family dynamics" av Diana Corman

Familje- och arbetsliv i olika kulturer. Det är lättare att vara förälder och yrkesarbete i Sverige än i Frankrike. Generösa bestämmelser för arbetstid och ersättning resulterar oftare i tre barn i Sverige, visar demografen Diana Corman vid Stockholms universitet.

Hur familjeliv och arbetsliv i olika livsfaser och olika länder kan gestalta sig analyseras i denna avhandling. Avhandlingen är baserad på flera undersökningar och jämförelser mellan individer i Sverige respektive Frankrike samt en separat undersökning om

livsvillkoren för fyra invandrargrupper i Sverige. Diana Corman visar att föräldrar i Sverige har lättare att kombinera arbete och föräldraskap än i Frankrike. Detta gör att fler föräldrar med hög utbildning och stark arbetsmarknadsanknytning har flera barn (fler skaffar ett tredje barn) i Sverige än i Frankrike. Förklaringen är familjepolitiken och lagstiftningen på arbetsmarknadsområdet. Sverige har exempelvis generösa villkor för föräldraledighet och flexibla arbetstider för småbarnsföräldrar, som gör det lättare att kombinera "familjekarriären" med yrkeskarriären.

Corman har också granskat familjemönstren hos fyra invandrargrupper i Sverige och bl. a deras familjemönster och könsroller. Hennes studie visar att invandrarfamiljer med jämställda relationer mellan makarna löper större risk att sluta i skilsmässa, än familjer med mer traditionella relationer. Invandrade kvinnor som arbetar har större krav på mer jämställda roller på hemmaplanet än dem som är hemarbetande. Män uppvuxna i ett patriarkaliskt samhälle har däremot svårt att anpassa sig till kvinnornas krav på en mer jämlik fördelning av ansvaret för hemarbete och barn. Konflikterna hemma

intensifieras och risken för skilsmässa ökar markant när mannen förlorar sin status som familjeförsörjare.

Arbetslöshet är i sig alltid en påfrestning på äktenskapet, men extra stor blir risken för skilsmässa i samband med arbetslöshet i invandrarfamiljer. Men Diana Corman framhåller att även om detta gäller för de undersökta invandrargrupperna från Polen, Iran, och Chile, så uppvisar turkiska familjer ett annat mönster med färre skilsmässor. Tillgång till ett socialt nätverk (föräldrar, syskon, vänner och grannar) är viktigt för invandrarnas familjestabilitet. Ett fungerande, starkt nätverk kan uppväga en del av den påfrestning arbetslösheten orsakar, och detta kan alltså vara en positiv faktor för särskilt de turkiska familjerna. Turkiska invandrare särskiljer sig också genom att ofta vara egna företagare (som minskar arbetslöshetsrisken) och som människor med mer traditionella värderingar, tex är de mer religiösa än de andra invandrargrupperna.

Diana Corman kan nås på tfn 08-402 12 20, Institutet för framtidsstudier, Box 591, 101 31 Stockholm, e-post Diana.Corman@framtidsstudier.se

**Department of Economic History
Lund University**

**The Research Program in Economic Demography, Lund University and the
International Max Planck Research School for Demography, Rostock,
gives the course**

Immigration - Demographic Saviour or Economic Disaster (MP 154)

for Masters / Ph.D. level students

Participants will study the two-edged sword of immigration in modern industrialised democracies. On the one hand, the ageing of populations in Western Europe, Japan and North America have led to worries about financing pension plans, and a call from the United Nations for increased immigration as a means of supporting the growing elderly population. On the other hand, there is increasing evidence of economic and social marginalisation of immigrants in almost all western countries. This issue, marginalisation, will be examined through the perspective of a European research project funded within the EU framework, "Labour Demand, Education and the Dynamics of Social Exclusion."

This course will examine the demographic and economic impact of immigration from 1945 through 2001 and beyond. How has immigration impacted the public coffers of receiving countries? What is the impact of immigration on the demographic structures of both the sending and receiving nations? To what extent can immigration be used to alleviate the pressures of a growing population of retired people? How do immigrants fare in the destination countries' labour markets?

Through a study of processes in North America and Europe, we will see the historical process of immigrant integration into host countries and then extrapolate this process into the future to determine the viability of the United Nations' plan for continued prosperity in an ageing developed world.

Themes for the course will include:

- Historical migration patterns.
- Theories of migration, with an emphasis on economic theories.
- Economic and sociological theories of migration - How well do they reflect reality?
- Economic Success of Immigrants. The costs of migration - the fiscal effect on host and home countries.
- The impact of migration on the demographic structures of host and home countries.
- Paying the pensions - can migration compensate for low fertility?
- How do changes in the economy affect immigrants? The role of changing demand for labour in general and skills/education in particular.

The course has two components, with the first meetings covering the general issue and historical process of immigration, while the second portion examines the current state of research in the field, with detailed discussion of recently published articles as well as ongoing research.

The course will involve reading in advance for participants. Each day will cover a special theme and be structured around a lecture in the morning, student preparations in the afternoon, and a seminar in late afternoon where students actively participate in discussing various topics within each theme.

Dates: 13-21 May 2002

Venue: Center of Economics, Lund University.

Accommodation: Lund University Guesthouse Sparta.

Application deadline: 1 March, 2002

Application procedure: Send CV and letter of recommendation from supervisor to Kirk Scott (Kirk.Scott@ekh.lu.se)

Teachers: Tommy Bengtsson, Kirk Scott and Christer Lundh, Lund University, Dan-Olof Rooth, Kalmar University College, and Michael Rosholm, University of Aarhus, Denmark.

Tvårvetenskaplig magisterkurs i demografi

Som enda högskola/universitet i landet erbjuder nu Stockholms universitet möjligheten att ta en tvårvetenskaplig magisterexamen i demografi. Kursen omfattar 40 poäng, och är ett samarbete mellan fem institutioner: sociologi, statistik, ekonomisk historia, kulturgeografi och nationalekonomi (de medverkande ämnena). Särskild behörighet för kursen är 60 poäng i något av dessa ämnen eller i demografi.

Kursen inleds med ett "demografiblock" på 15 poäng, som ska ge en grundläggande introduktion i demografi. Den består av tre delkurser:

1. "Befolkningsutveckling och samhällsförändring", som ger en översikt över befolkningsutvecklingen i Sverige och i världen med fokus på det ömsesidiga sambandet mellan befolkningsutveckling och samhällsförändring;
2. "Befolkningsprocesser", som behandlar de tre grundläggande demografiska processerna, dvs. fertilitet, mortalitet och migration, deras orsaker och konsekvenser;
3. "Demografiska metoder", som behandlar demografiska analysmetoder och befolkningsmodeller, såväl teoretiskt som praktiskt. Dit hör bl.a. livslängdstabeller och standardisering.

Därefter följer tre delkurser om 5 poäng vardera, där man väljer bland ett antal "ämneskurser" som utvecklats av de fem medverkande ämnena inom sitt ämne med demografisk inriktning. Alla studenter tar obligatoriskt "ämneskursen" inom sitt huvudämne plus ytterligare två "ämneskurser". Slutligen följer uppsatsmomentet, 10 poäng, som bör innehålla en empirisk bearbetning av demografiska data. Studenterna kommer att ha två handledare, en från sitt huvudämne och en demograf.

Sista anmälningdagen för magisterkursen är den 2 maj 2002. Anmälan görs till studentexpeditionen på Sociologiska institutionen. För ytterligare information kontakta eva.bernhardt@sociology.su.se.